

KNUT HAMSUN

VICTORIA

RIKSTEATRET

Vårrepertoaret har fått sin form ut fra enkle betraktninger omkring vår tidssituasjon. Vi lever i en epoke da de fleste verdier går i oppløsning. Nostalgi er blitt et moteord som avdekker vår egen tomgang på opplevelse og evne til engasjement. Alt var så mye bedre for noen tiår siden. Det gjelder også kjærligheten. Den er blitt vare nå. Nostalgisk kjærlighet virker bedre, selger bedre. Hva er i denne sammenhengen ekte, hva er opprinnelig?

Spørsmålet finner svar, forskjellige svar i vårsesongens tre hovedforestillinger. Shakespeare i «En sommernattsdrøm», Hamsun i «Victoria», Braaten i «Den store barnedåpen», de leker alle med

kjærligheten som en grunnleggende kraft i menneskelivet — som primitiv frodig utfoldelse, varme, nærhet, glede, poesi, nødvendighet, engasjement.

Disse grunnleggende kreftene i kjærlighetens liv og utfoldelse er også forutsetningene for scenens ekte liv og ekte utfoldelse. Kjærligheten og teatret møtes i et engasjement, i en form for konsentrert liv som setter hemmelighetene bak vår hverdag i bevegelse.

Greier vi å formidle dette møtet engasjert, å fremstille det underholdende, vil publikum kanskje kjenne styrken fra en *ekte* opplevelse — både av kjærlighet og teater. Det er vårt mål!

Arvidur Nordland
Teatersjef

219012131
AROTIV

Knut

Hamsun

VICTORIA

Dramatisering og regi: Arne Thomas Olsen

Dekorasjoner: GUNNAR S.

Kostymer: WILLIAM

Musikk: ROBERT NORMANN

ROLLENE:

Mølleren TOR BJARKE

Møllerenes kone . . . EDEL ECKBLAD

Johannes,

deres sønn BJØRN SKAGESTAD

Slottsherren ODD REMEN

Slottsfruen RØNNAUG ALTEN

Victoria,

deres datter UNNI EVJEN

Otto, løytnant BIRGER THURN-PAULSEN

Camilla ANNE BEATE ODLAND

Richmond,

legasjonssekretær SVEIN HAAGENSEN

Huslæreren CARL HABEL

Hår/sminkeopplegg Hanne Revold
Inspisient Anders Rogg
Stillverkskjører Øystein Winther Soleim
Teknikere Bjørg Christophersen
Mette Jacobsen
Jan-Eirik Svanø
Turneleder Bjørg Christophersen

Programredaksjon
Jan Føyner og Gunnar Grimstad
Foto: Sturlason
Trykkeri: Enersens Trykkeri a.s

11 m/ROTH

Kostymer og dekorasjoner er utført på Riksteatrets
verksteder under ledelse av Ingeborg Nielsen og Ole Vestby.

VICTORIA

Knut Hamsuns roman «Victoria» er en av de vakreste diktninger om kjærlighet i hele verdenslitteraturen. Møllerens sønn og slottsherrens datter, Johannes og Victoria, hadde lekt sammen i slottets skoger fra de var ganske små. Johannes kjente skogens dyr og himmelens fugler, han kjente blomstene og trærne, og han fortalte Victoria om alt sammen. Han lærte henne også eventyrene, og mange fabler som han selv hadde diktet, og uten at de visste det vokste det frem et fellesskap mellom dem som senere skulle bli den store kjærlighet.

Da Johannes var fjorten år og Victoria ti, ble han sendt til byen for å gå på skole. Han ble student, og han fikk så gode karakterer. Han skrev også dikt, og alle handlet de

om Victoria. Nitten år gammel kom han hjem igjen, men da hadde det skjedd store forandringer. Slottsherren var blitt ruinert. Foreløbig hadde han klart det ved rovhugst i skogen, men katastrofen nærmet seg. Bare et ekteskap mellom Victoria og sønnen til en rik kammerherre kunne redde familiens ære og eiendom. Johannes og Victoria ble mer og mer klar over at de elsket hverandre, men som så mange ganger stilte de ytre forhold seg i veien for to unges kjærlighet.

I sin roman gjør Knut Hamsun oss til medvitere om flere menneskeskjebner. Vi møter slottsherren og slottsfruen i en tid da økonomisk nedgang fører dem skritt for skritt utfor stupet. Og vi møter mølleren og møllerens kone. De er

*Victoria, Unni Evjen og Johannes,
Bjørn Skagestad.*

så stolte av sin sønn. Han blir student og han blir dikter. De er enkelt folk, men de forstår så meget. Og da den virkelige ulykken rammer slottsherren, er mølleren det eneste øyenvitne. «Men møllerens munn var taus som graven.»

Midt i det skjebnebestemte og tragiske møter vi sorgløse ungdommer, som hittil har sett på livet som en vakker og lystig lek. Camilla og Richmond, og Victorias forlovede, Otto. Det skulle snart bli annerledes.

Og til slutt som tilskuer til det hele: Victorias gamle huslærer. Han har sett så mange av de unge vokse opp, og han har ledet dem på de første skritt mot viten og erkjennelse. Av egen erfaring vet han at livet er den største

læremester, og at dets lærdommer ofte kan være vanskelige å tyde.

En dramatisering av en bok som «Victoria» vil vel alltid bety en forenkling. Når man allikevel våger det, er det ut fra en følelse av at stoffet er så rikt at det også ved en dramatisering må bli meget igjen. Og det er i tillit til teatrets evne til å formidle diktning, i tillit til skuespillere på scene med kostymer, dekorasjoner, lys, lyd og musikk.

Det har vært maktpåliggende å bruke Knut Hamsuns egne ord over alt hvor dette var mulig. Og et av disse ord er:

For så berusende er en egen slags kjærlighet!

Arne Thomas Olsen

Hjemme hos mølleren. Tor Bjarke som mølleren, Edel Eckblad som hans kone og Bjørn Skagestad som sønnen Johannes.

Knut Hamsun : VICTORIA

Spør noen hva kjærlighet er, da er den intet annet enn en vind som suser i rosene og derpå stilner av. Men ofte er den også som et ubrytelig segl som varer for livet, varer til døden.

Disse dikterord om kjærlighetens skiftende vesen er lagt i pennen til Johannes, den mannlige hovedperson i Knut Hamsuns roman *Victoria* som Riksteatret nå presenterer i en dramatisert versjon. Den varige kjærlighet som Hamsun hyller, gir to menneskers liv innhold, mening — og poesi, uavhengig av den ytre skjebne som rammer dem. Men det fins også en kjærlighet som blusser opp og gir øyeblikket et intenst liv, men den varer ikke ut over den korte ekstase. I «Victoria» er det den ene av disse varianter som bærer handlingen.

«Victoria» utkom i 1898 med undertittelen «En Kærligheds Historie». Den var den siste av Hamsuns prosa-lyriske romaner fra 1890-årene, de verker som la

grunnen til hans ry. Den fører linjen videre fra «Sult», «Mysterier» og «Pan». Johannes, møllerens sønn, er en slektning av den navnløse, fantasirike dikteren i «Sult», av den psykisk kompliserte Nagel, av vandreren og svermeren løytnant Glahn. Ensomme og stolte, sensible og ydmyke, står de overfor livsmysteriet slik det ytrer seg i naturen, i dikterinspirasjonen — og i kvinnens vesen. I virkeligheten går linjen enda lenger tilbake enn til gjennombruddsverket «Sult», til skomakerlærlingen Knud Pedersens førstegrøde, «Den Gaadefulde» og «Bjørger». Også i disse famlende forsøk av en 18—19 år gammel yngling møter vi den utvalgte med diktersinnet i et kjærlighetsforhold som kompliseres av ytre og indre

Fra venstre Slotsherren, Odd Remen, Slottsfruen, Rønnaug Alten, Edel Eckblad som møllerens kone og mølleren, Tor Bjarke.

vanskeligheter. Men i rekken av hamsunske ungdomshelter representerer Johannes noe nytt: han har en lykkelig barndom og kjærlige foreldre, og han er en dikter som *lykkes*. Forgjengerne var menn uten fortid og uten familie. Det legger en særlig glans over dette verket.

Hamsun selv prøvde å bagatellisere «Victoria», men det er fristende å sitere ham selv i en annen sammenheng: «men se om du lyktes deri!» Han var ikke høy i hatten mens han skrev boken: «Jeg tvivled ikke før, nu er jeg nervøs og fattig, og jeg begynner at tvivle. «Victoria» har jeg skrevet paa Nat og Dag, og jeg har grædt og skrevet paa den som en Gal». Mot alle hans forventninger ble boken enormt

Camilla, Anne Beate Odland og
Johannes, Bjørn Skagestad.

populær, først i Russland, senere i Tyskland. Ikke desto mindre prøver han å unnskyldte det hele i et brev til Georg Brandes: «Victoria er intet andet end lidt Lyrik. En Digter kan jo ogsaa iblandt have lidt Lyrik, han vil blive af med, især hvis han i ti Aar har skrevet Knytnævebøger». Den arrogante unge dikter hadde ikke bare eksellert i uovertrufne skildringer av ubevisst sjeleliv og vare naturstemninger, han hadde polemisert med voldsom intensitet mot alt det han ikke likte, og det var meget. I 1889 hadde han fratatt USA all ære som kulturnasjon i «Fra det moderne Amerikas Aandsliv», to år senere prøvde han i sitt frekke litterære foredrag å plukke fjærene av Ibsen, i «Sult» knytter jeg-personen nevene mot skjebnen,

mot Gud, og i «Mysterier» retter Nagel voldsomme angrep på folkestyret. I den dramatiske trilogien som har filosofen Kareno til hovedperson, er det alderdommen som er fienden. Alt er anderledes i «Pan», den lyriske skildringen av «Nordlandssommerens evige Dag», av Glahn og Edvardas lykkelig/ulykkelige kjærlighet. Det er «Pan» «Victoria» med sin lavmælte lyrikk er mest i slekt med. Men Hamsun har selv antydnet en forskjell på de to bøkene: han kaller «Pan» «mørk lilla», «Victoria» «lyserød». Til sammenlikning: da han ga ut «Sult» forlangte han et *svart* omslagsbind! Men Hamsun hadde også en høyst personlig grunn til å la polemikken fare og isteden hylle den store Eros.

I mai 1898 var han blitt gift med Bergljot Bech, og som nygift satt han sommeren lang i Aurdal i Valdres og skrev sitt lille mesterverk.

Kjærlighetshistorien i «Victoria» kan se enkel ut — på overflaten. Men Hamsuns dikterunivers er sammensatt og problemfylt. Er det den sosiale forskjellen som blir bestemmende for forholdet mellom slottsfrøkenen og møllerens sønn?

Et lite verk i omfang, en enkel kjærlighetshistorie — og likevel så mangslungen, det er Knut Hamsuns «Victoria».

Rolf N. Nettum

Unni Evjen som Victoria og Rønnaug Alten som hennes mor, Slottsfruen.

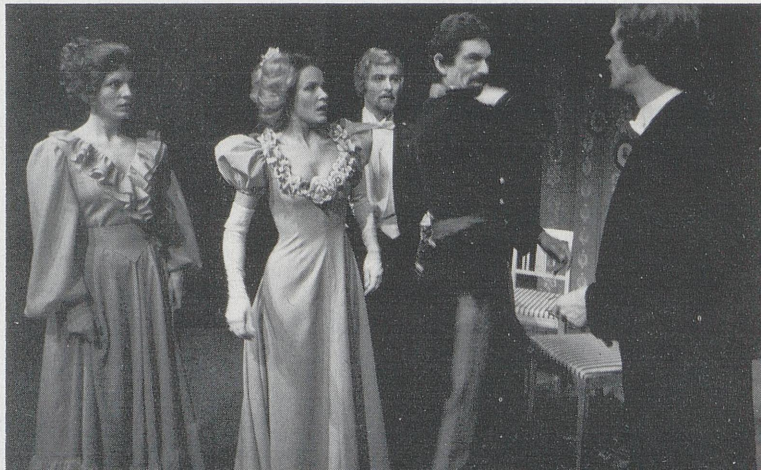
Knut Hamsun's samlede produksjon

1889 Fra det moderne Amerikas Aandsliv	1903 Dronning Tamara (Skuespill)	1920 Konerne ved Vandposten
1890 Sult	1903 I Æventyrland (Reiseskildring)	1923 Sidste Kapitel
1892 Mysterier	1904 Sværmere	1927 Landstrykere
1893 Redaktør Lyngre	1904 Det vilde Kor (Diktsamling)	1930 August
1893 Ny Jord	1906 Under Høststjernen	1933 Men Livet lever
1894 Pan	1908 Benoni og Rosa (Dobbeltroman)	1936 Ringen sluttet
1895 Ved Rigets Port (Skuespill)	1909 En Vandrør spiller med Sordin	1949 Paa gjengrodde Stier
1896 Livets Spil »	1912 Den sidste Glæde	1960 Paa turné — tre foredrag om litteratur
1897 Aftenrøde »	1913 Børn av Tiden	(Han reiste rundt med disse i 1891—92)
1898 Victoria	1915 Segelfoss By	
1902 Munken Vendt (Versedrama)	1917 Markens Grøde	

Fra selskapet hos Slottsherren. Fra venstre Slottsherren — Odd Remen, Slottsfruen — Rønnaug Alten, løytnanten — Birger Thurn-Paulsen, Victoria — Unni Evjen, Johannes — Bjørn Skagestad, Camilla — Anne Beate Odland, Richmond — Svein Haagensen og huslæreren — Carl Habel.

Camilla — Anne Beate Odland, Victoria — Unni Evjen, Richmond — Svein Haagensen, løytnanten — Birger Thurn-Paulsen og Johannes — Bjørn Skagestad.

På norske vinger...

BRAATHENS
SAFE

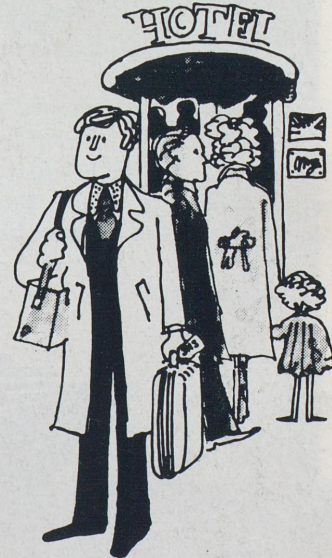
Victoria : av Knut Hamsun

21g012131

Reis etter eget opplegg - til "pakketur"-pris!

Nå kan De ta skreddersydde turer til «pakkepris». De bestemmer selv hvor De vil reise og bo, hva De vil se, om De vil leie bil osv. Alt ordnes under ett, og samtidig får De en betydelig reduksjon i flybillettprisen. Dette byr på mange fordeler: De unngår å reise i flokk og følge. De reiser når det passer Dem. De kan gjøre opphold underveis uten tillegg i flybillettprisen. De flyr med regulære rutefly. De kan også dra fordel av en fordelaktig familie-rabatt! Varigheten på disse reisene kan variere fra 6 til 30 dager. De får alle de fordeler en tur med fullt ferdig arrangement byr på – til «pakketur» pris – men likevel lagt opp etter Deres eget hode. Tilbudet gjelder reiser til de aller fleste europeiske byer av betydning. Nærmere opplysninger i SAS-kontorene eller i reisebyråene!

→ Individuell og rimelig ferie med

SAS